

in het eerste decennium na de Eerste Wereldoorlog nog niet algemeen aan toe, zomin als aan andere vernieuwingen, die wij heden als de gewoonste zaak van de wereld beschouwen.

Dat de inzichten overigens wel, zij het langzaam, groeiden, blijkt uit het stijgende aantal collega's dat in latere jaren, hetzij in het onderwijs, hetzij door hun wijze van praktijkvoering, een prominente plaats zou innemen. Want gezegd moet worden dat de oude opleiding een aantal voortreffelijke tandartsen heeft opgeleverd. Verschillenden van hen hebben zich op de een of andere wijze, b.v. door verdere studie aan een buitenlandse universiteit, bijgeschoold. Maar op het totale aantal tandartsen maakte dat niet voldoende uit om op de oude voet verder te gaan. Er moest vernieuwing in het onderwijs komen. Het waren – als steeds – slechts weinigen die dat met de nodige scherpte zagen en bovendien voor hun overtuiging wensten te vechten. En het is aan het doorzettingsvermogen van die kleine groep van pioniers te danken, dat de wet van 4 augustus 1947, tegen alle weerstanden in, van kracht werd.

Na 25 jaar is er natuurlijk wel reden, de vraag te stellen of de gewijzigde studievorm gebracht heeft, wat men er indertijd van hoopte, zowel in wetenschappelijk als in maatschappelijk opzicht. Wat het wetenschappelijk aspect betreft, daaromtrent bestaat in velerlei opzichten reden tot voldoening. De integratie binnen de medische faculteiten is op verheugende wijze tot ontwikkeling gekomen. Het aantal opleidingsinstellingen is tot vijf gestegen. Het aantal docenten en wetenschappelijke medewerkers heeft daar niet alleen gelijke tred mee gehouden: het is met de steeds verdergaande differentiatie van het onderwijs nog sterker gegroeid. Nieuwe afdelingen zijn geschapen en tot bloei gebracht: men denke slechts aan die der parodontologie, röntgendiagnostiek, gnathologie, sociale en preventieve tandheelkunde. Maar ook in bestaande afdelingen voltrekt zich langzamerhand een zekere omwenteling. Er is een tendens tot samengaan van de afdelingen prothetische en conserverende tandheelkunde, voor zover het restauratieve behandelingen betreft. Ook is met het toenemen der biologische inzichten de endodontie een steeds belangrijker plaats gaan innemen. Begrijpelijk, sinds men zich meer dan ooit bewust is geworden dat het gedrag van het pulpaweefsel in hoge mate bepalend is voor het wel-slagen van welke restauratieve behandeling ook. Een en ander heeft ertoe geleid dat het corps van hoogleraren, lectoren en wetenschappelijke staven thans een indrukwekkende omvang heeft bereikt. Vele wetenschappelijke publikaties, o.a. in de vorm van proefschriften, hebben het licht gezien. Het Tijdschrift heeft van al die wetenschappelijke activiteiten een getrouwe afspiegeling gegeven.

Wat echter de maatschappelijke kant betreft: dat houdt de beantwoording in van de wat netelige vraag, wat het rendement voor de gemeenschap is. In de eerste plaats onttrekt zich dat probleem aan een objectieve beoordeling: het rendement is nu eenmaal moeilijk te meten en dus moet men zich ook hier met impressies behelpen. Maar men ontkomt niet aan de indruk dat de maatschappelijke

winst geenszins zo groot is als men aanvankelijk wel had gehoopt. Een misrekening dus? Tot op zekere hoogte wel, maar het zou kortzichtig wezen, daar iemand een verwijt van te maken. Want geen der betrokkenen kon in 1947 de maatschappelijke toestanden van 1972 voorzien en de oorzaken van het verschijnsel zijn zó samengesteld, dat een analyse daarvan het bestek van dit artikel verre te buiten zou gaan.

Men kan – voor de zoveelste maal – slechts wijzen op de ongelukkige coincidentie dat enerzijds de voornaamste tandziekten (vooral cariës en parodontale aandoeningen) door de huidige leef- en voedingsgewoonten meer en meer het karakter zijn gaan dragen van permanente epidemieën, die nagenoeg de gehele bevolking treffen, en dat anderzijds de daardoor geschapen noodzaak tot dikwijls uitgebreide restauratieve maatregelen onvermijdelijk samen-gaat met het spenderen van veel tijd en geld. De verrijking en verfijning van de diagnostische therapeutische hulpmiddelen doen voorshands die kosten alleen maar stijgen. Een reden temeer om alle krachten te bundelen tot de bevordering van de preventie. Want die kost in ons beroep maar heel weinig en zij ligt binnen bereik! V.

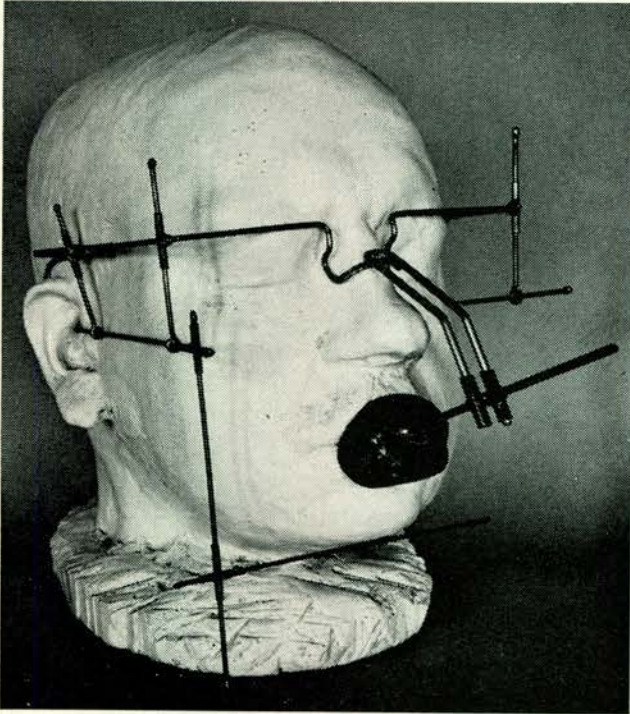
VERENIGINGSVERSLAGEN EN MEDEDELINGEN

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR ORTHODONTISCHE STUDIE

Dr. J. A. W. van Loon-prijs

Dr. J. A. W. van Loon, lector in de orthodontie tot 1940, was voor zijn tijdgenoten een begrip. Zijn *Cubus Craniophorus*, ter bepaling van de onderlinge relatie van allerlei punten, zijn later gepubliceerde *Prosoposcoop* – in onze ogen een wat primitief aandoend apparaatje bedoeld om cefalometrische punten op het model over te brengen – en zijn keuze voor de Frankforter Horizontale, waren alle voor die tijd nieuwe ideeën. Ze zijn enige jaren later op de achtergrond gedrongen door de röntgenschedelprofielfoto.

De persoonlijke getuigenis sterft uit, daarom heeft de Nederlandsche Vereniging voor Orthodontische Studie, op initiatief van collega Smeets, enkele jaren geleden een prijs ingesteld, die zijn naam in ere houdt. Om de twee jaar worden de beste orthodontische publikaties daarmee beloond.

Gipskop met Prosoposcoop; de stentsklos behoort natuurlijk intra-oraal tegen de elementen van het bovenfront aan te liggen. (Foto: Museum Tandheelkundig Instituut Utrecht.)

Inlichtingen over deze prijs worden gaarne verstrekt door: J. M. Beek, Wildernislaan 51, Apeldoorn, secretaris van de Nederlandsche Vereniging voor Orthodontische Studie.

NEDERLANDSCH TANDHEELKUNDIG GENOOTSCHAP

Verslag 207e ledenvergadering d.d. 16 maart 1972 te Utrecht

Op het wetenschappelijk gedeelte van de 207e ledenvergadering werd een aantal voordrachten gehouden met betrekking tot de stofwisseling van bot.

Dr. A. van den Hooff beschreef de bouw van het bot, dat uit een anorganische component (hydroxyapatiet) en een organische component (dwarsgestreepte collageenfibrillen) bestaat. Collageen is in staat om fosfaat te binden en in het bijzonder werd de mineralisatie toegelicht, die in de collageenfibrillen plaatsvindt in de vorm van bepaalde banden. De samenstelling van bot is echter niet statisch: voortdurend vinden opbouw- en afbraakprocessen plaats, veelal afgestemd op de functie en de spanningen, die er op worden uitgeoefend. Op oudere leeftijd overheerst de afbraak.

Deze ombouwprocessen werden besproken door Dr. R. Steendijk, die in een onderzoek aan de pijpbeenderen van ratten met behulp van microradiografie de uitwendige en in-

wendige ombouw hiervan heeft aangetoond. Het mechanisme van de uitwendige ombouw is bestand tegen de zwaarste aanvallen; het wordt bij een rattenfoetus nauwelijks beïnvloed, wanneer de moeder tijdens zwangerschap en lactatie een calciumvrij dieet krijgt. Het viel op dat de sterke ontkalking, die bij de moeder-ratten optrad, op die plaatsen voorkwam waar normaal de afbraak van bot in verband met de „remodeling” plaatsvindt.

De bepaling van het botmineraalgehalte vormt een apart probleem omdat dit met de röntgentechniek niet nauwkeurig genoeg gemeten kan worden. De röntgenstraling is niet mono-energetisch en door stralingsstrooiing is de methode niet voldoende reproduceerbaar. Door Drs. A. P. M. Melman werd een methode beschreven, waarbij een fotonbundel door het te onderzoeken object wordt gestuurd die door middel van een scintillatie-detectiesysteem op een spectrometer wordt geregistreerd. Met deze absorptimetrische methode kan een reproduceerbaarheid worden bereikt die kleiner is dan 20%.

Deze apparatuur werd gebruikt bij een onderzoek in Tiel en Culemborg om na te gaan of er verschillen kunnen worden geconstateerd in botdichtheid. Dit zou in verband met het voorkomen van „ouderdoms”-osteoporose van belang kunnen zijn. Door Prof. B. Houwink werden de resultaten vermeld van een onderzoek bij een aantal inwoners van beide steden in de leeftijdsgroep van 25 tot 75 jaar. Er zijn sterke aanwijzingen dat de botdichtheid van inwoners, die hun leven lang in het gefluorideerde Tiel hebben gewoond, groter is dan die van Culemborg.

Het verband tussen de botdichtheid en de osteoporose werd duidelijk door de uiteenzetting van Dr. J. van der Sluys Veer. Bij osteoporose is de hoeveelheid bot verminderd, de rest van het bot is normaal. Er wordt minder spongiosa gevormd en de cortex is dunner. Een typisch symptoom hierbij is het korter worden van de wervelkolom. Omdat de afbraak van bot bij het ouder worden sterker toeneemt dan de opbouw is het van belang, om bij wijze van spreken in de jeugd met meer bot te beginnen. Door een verhoogde botvorming in de jeugd ten gevolge van de waterfluoridering kan aldus het gunstig effect daarvan op het voorkomen van osteoporose worden verklaard. Door andere onderzoekers is trouwens al eerder hetzelfde geconstateerd.

BINNENLAND

W. P. STAAL †

Te Velp, waar hij de laatste jaren woonde, is op 74-jarige leeftijd op 7 juni 1972 overleden de heer W. P. Staal, oud-directeur van G. J. & D. Tholen N.V.

De overledene, schoonzoon van één van beide oudste firmanten, heeft gedurende zijn langjarige carrière in de wereld van de dental handel veel bemoeienis gehad met het Tijdschrift. Immers dit werd een halve eeuw lang door de firma Tholen uitgegeven en met name de heer Staal legde voor het